

Motion till riksdagen

1987/88:Jo20

av Per-Ola Eriksson (c)

med anledning av prop. 1987/88:85
om miljöpolitiken inför 1990-talet

Miljöfarliga utsläpp från industrier får ofta konsekvenser för andra områden än enbart industrins närområde. Luftföroreningarna sprids med luftströmmarna över stora områden och påverkar miljön, inte bara i utsläppens närhet utan också i omkringliggande länder. Föroreningar tillförs också havet, både från Sverige och andra länder. De direkta utsläppen är också omfattande.

Bottenviken tillhör ett av de svårast drabbade havsområdena. Det finska bolaget Outokumpu Oy:s anläggning i Torneå i Finland står för en väsentlig del av de många miljöfarliga utsläppen. Det leder till allvarliga miljöproblem även för Sverige.

Outokumpus anläggning i Torneå omfattar ferrokromverk och stålverk. Till ferrokromfabriken hör sinterverk och två smältverk, och till stålverket hör ett smältverk, ett varmvalsverk samt ett kallvalsverk. Anläggningen ligger endast ca 2 km från svenska gränsen.

Bolaget kommer att väsentligt öka sin produktion. I ansökan till olika myndigheter om tillstånd till utsläpp av avloppsvatten har produktionen angetts enligt följande:

	1987	1992
ferrokrom	140 000	200 000 t/år
gjutna stålämnen	193 000	300 000 t/år
varmvalsade stålprodukter		295 000 t/år
kallvalsade stålprodukter	172 400	184 000 t/år

De dominerande utsläppen från Torneåverken är metallhaltigt stoft i form av framför allt krom, men även zink, nickel och molybden. Enligt uppgift beräknas enbart kromutsläppen till ca 250 ton per år. Flera av ämnena har allvarliga effekter på hälsan.

Naturvårdsverket konstaterade år 1986 i ett yttrande till miljöministeriet i Finland "att emissionerna av metallhaltigt stoft är så stora att en påtaglig risk finns att föroreningarna av luften från bolagets anläggning i Torneå medför men för hälsa och avsevärda men för den levande naturens funktioner".

I sitt yttrande till den finsk-svenska gränsälvscommissionen i december 1987 anförde statens naturvårdsverk bl. a. följande:

Undersökningarna visar att bolagets utsläpp påverkar vattenområdet utanför fabriken. Naturvårdsverket vill påpeka att det allvarligaste med så stora metallutsläpp som det här är fråga om är den långsiktiga effekten. Ett fort-

satt stort utsläpp leder till en ackumulation av metaller i sedimenten och i vattenlevande organismer. Effekterna kan vara svåra att mäta, de kan yttra sig som reproduktionsstörningar, vilket konstateras i närområdet, ökad dödlighet och minskad tillväxt.

Vidare anförde naturvårdsverket att de miljöeffekter som konstaterats är tillräckligt allvarliga för att åtgärder skall vidtas för att minska metallbelastningen.

Bolagets utsläpp till vatten regleras i den finsk-svenska gränsälvskommisionen. Kommissionen skall pröva tillåtligheten av utsläpp till vatten och föreskriva de villkor som behövs.

Utsläppen till luften, som är det från hälsosynpunkt dominerande problemet vid Torneåverken, regleras av de finska myndigheterna. Statens naturvårdsverk i Sverige har dock yttranderätt i dessa frågor.

Eftersom utsläppen från Torneåverken upplevs som mycket allvarliga i östra Norrbotten behöver åtgärder vidtas snarast. Utsläppen är tre gånger så omfattande som de totala motsvarande svenska utsläppen.

Kommunerna i östra Norrbotten, främst Haparanda kommun, drabbas hårt och har därför sökt driva fram åtgärder, men förgäves. Naturvårdsverket har emellertid konstaterat att de nödvändiga åtgärderna är tekniskt okomplicerade och ekonomiskt rimliga att utföra.

Det är ett vitalt intresse för Norrbotten och miljön i den östra länsdelen att den svenska regeringen upptar direkta överläggningar med den finska i syfte att påskynda miljöåtgärderna för att minimera utsläppen från Torneåverken.

Miljökontroll i gränsområdet

Gränsälvskommisionen har till uppgift att pröva utsläpp i vatten i gränsområdet mellan Sverige och Finland. Den saknar dock mandat att pröva utsläpp i luften. Därför bör kravet på underlag vid prövningen förtydligas så att verksamhet med olika påverkanssätt – både utsläppen i luft och vatten – redovisar hela miljöpåverkan.

I dag provar kommissionen utsläppen av några få ton krom per år via avloppen trots att hundratals ton årligen tillförs området via utsläpp i luften. Detta är mycket otillfredsställande. Därför behövs det en lagändring i lagen om gränsälvsöverenskommelsen, som också gör det möjligt för gränsälvskommisionen att pröva utsläpp i luften.

Dessutom bör konventionen om gränsöverskridande luftföroreningar förändras så att industrier i ett grannland inte kan åsamka annat lands kommun högre störningsnivå och därmed lägre miljö kvalitet än vad kommunen bestämt genom detaljplanebestämmelse (PBL och naturresurslagen).

Hemställan

Mot. 1987/88
Jo20

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om överläggningar med den finska regeringen i syfte att minimera utsläppen från Torneåverken,
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ändring i lagen om gränsälvöverenskommelsen så att även utsläpp i luften kan prövas av gränsälvskommisionen,
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om konventionen om gränsöverskridande luftföroreningar.

Stockholm den 5 april 1988

Per-Ola Eriksson (c)